

Utkast till lagrådsremiss - Upphandling av vissa kollektivtrafiktjänster

Sammanfattning

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) accepterar förslaget att reglera tilldelning av vissa kontrakt avseende kollektivtrafik genom hänvisning till vissa bestämmelser i lagen om upphandling av koncessioner. Vissa föreslagna bestämmelser bör dock ändras.

SKL tillstyrker förslagen beträffande direkttilldelning, med undantag för förslaget att inte tillåta direkttilldelning enligt artikel 5.4 i EU:s kollektivtrafikförordning enligt dess lydelse som avstyrks.

SKL tillstyrker förslaget rörande miljökrav vid upphandling av avtal om allmän trafik enligt EU:s kollektivtrafikförordning.

SKL har inget att erinra beträffande förslagen rörande tillsyn.

EU:s kollektivtrafikförordning kompletteras

Nya regler

I utkastet görs överväganden kring behovet av bestämmelser som reglerar förfarandet vid konkurrensutsättning enligt artikel 5.3 i EU:s kollektivtrafikförordning (nedan Förordningen). Som skäl för reglering anförs att avsaknaden av en tydligare [nationell] reglering kan leda till osäkerhet om vad som gäller vid avtalstilldelning, vilket i sin tur kan leda till störningar på kollektivtrafikmarknaden. Det anförs också att det i olika sammanhang framförts antaganden om att en av orsakerna till att tjänstekoncessioner endast används i begränsad utsträckning är just frånvaron av en uttrycklig reglering.

SKL har i remissvar på vad som i utkastet betecknas som upphandlingspromemorian och kollektivtrafikpromemorian avstyrkt de regleringar som då föreslogs. Förbundet är fortfarande inte övertygat om värdet i en reglering men accepterar huvudsakligen den nu föreslagna regleringen.

Det kan konstateras att nationell reglering endast är tillåten i den mån Förordningen tillåter nationell rätt att avvika från Förordningens bestämmelser (jämför skäl 27 i direktiv 2014/24/EU). Häri ligger en osäkerhet och risk för normkonflikt vid nationell

reglering. Förbundet delar bedömningen att det har ett visst värde med tydligare förfaranderegler än vad som framgår av Förordningen. Den föreslagna regleringen gör det tydligare, även om den är tämligen komplicerad genom hänvisningen till vissa bestämmelser i den föreslagna lagen om upphandling av koncessioner och genom att vissa termer ska användas på annat sätt än i övrigt när det gäller kollektivtrafik. Att Sverige måste införa rättsmedel beträffande kontrakt på kollektivtrafikområdet råder det ingen tvekan om. Vid en sammanvägd bedömning accepterar förbundet förslaget att reglera tilldelning av vissa kontrakt avseende kollektivtrafik genom hänvisning till vissa bestämmelser i den föreslagna lagen om upphandling av koncessioner.

SKL anser dock att vissa bestämmelser bör ändras.

I 4 a kap. 6 § i förslaget till lag om ändring i lagen om kollektivtrafik finns en generell hänvisning till 16 kap. i den föreslagna lagen om upphandling av koncessioner. Förbundet anser att hänvisningen måste justeras i förhållande till 16 kap. 6 §, 16 kap. 13 § och 16 kap. 20 §. I samtliga nyss nämnda bestämmelser finns rekvisitet ”bestämmelse(rna) i denna lag”, alltså bestämmelserna i den föreslagna lagen om upphandling av koncessioner. Så som förbundet läser det hela skulle det kunna ske rättelser, ogiltigförklaringar av avtal och utgå skadestånd på grund av brott mot bestämmelser i lagen om upphandling av koncessioner som enligt 4 a kap. 6 § i förslaget till lag om ändring i lagen om kollektivtrafik inte är tillämpliga på konkurrensutsättningen. Motsvarande problematik har beaktats i 4 a kap. 10-11 §§ i förslaget till lag om ändring i lagen om kollektivtrafik.

Beträffande 4 a kap. 10 § andra stycket punkten 2 och 4 a kap. 11 § andra stycket punkten 2 i förslaget till lag om ändring i lagen om kollektivtrafik gör förbundet bedömningen att hänvisning ska ske till 16 kap. 13 § i dess helhet i den föreslagna lagen om upphandling av koncessioner och inte endast till denna bestämmelses första stycke. I annat fall uppstår samma problem som belysts ovan, eftersom 16 kap. 13 § andra stycket innehåller lokutionen ”bestämmelse i denna lag”.

Direkttilldelning

SKL tillstyrker förslagen att behöriga myndigheter får tillhandahålla kollektivtrafik i egen regi eller direkttilldela avtal om allmän trafik till ett internt företag. Förbundet tillstyrker också förslaget att behöriga myndigheter får direkttilldela avtal om allmän trafik som rör järnvägstransporter. Det finns enligt förbundet ingen anledning att inskränka de regionala kollektivtrafikmyndigheternas organisations- och handlingsfrihet genom att i nationell rätt föreskriva konkurrensutsättning i större utsträckning än vad EU-rätten kräver.

Av samma skäl motsätter sig SKL en nationell inskränkning av artikel 5.4 i Förordningen. Regeringen anför att den anser att det i dagsläget inte har framkommit skäl för att tillåta direkttilldelning upp till de värden som anges i Förordningen. Förbundet menar att denna utgångspunkt är felaktig. Frågan borde istället vara vilka skäl det finns

för att inskränka de regionala kollektivtrafikmyndigheternas handlingsfrihet genom att avvika från Förordningens bestämmelse.

Förbundet har, på av regeringen anförda skäl, ingen erinran mot förslaget att möjligheten till direkttilldelning på grund av mindre värde inte ska omfatta kollektivtrafik på vatten.

SKL har ingen erinran mot förslagen att behöriga myndigheter ska besluta riktlinjer för användning av direkttilldelning av avtal om allmän trafik som avser avtal av mindre värde eller som rör järnvägstransporter. Detsamma gäller att miljöhänsyn och sociala hänsyn bör beaktas om upphandlingens art motiverar detta. Förbundet har heller ingen erinran mot att genomförandet av direkttilldelningar ska dokumenteras.

Överprövning och överklagande av beslut

SKL har inga synpunkter de delar som gäller överprövning och överklagande av beslut, förutom de lagtekniska frågor beträffande hänvisningarna till 16 kap. i den föreslagna lagen om upphandling av koncessioner som har redovisats ovan i avsnittet "Nya regler".

Förbundets ställningstagande

SKL accepterar förslaget att reglera tilldelning av vissa kontrakt avseende kollektivtrafik genom hänvisning till vissa bestämmelser i den föreslagna lagen om upphandling av koncessioner. Vissa föreslagna bestämmelser bör dock ändras på det sätt som redovisats i yttrandet.

Förbundet tillstyrker förslagen beträffande direkttilldelning, med undantag för förslaget att inte tillåta direkttilldelning enligt artikel 5.4 i Förordningen enligt dess lydelse som avstyrks.

Miljökrav vid upphandling av avtal om allmän trafik enligt Förordningen

SKL tillstyrker förslaget att lagen om miljökrav vid upphandling av bilar och vissa kollektivtrafiktjänster ska gälla även när avtal om allmän trafik ska upphandlas enligt Förordningen. Förbundet gör bedömningen att detta är ett EU-rättsligt krav.

Tillsyn

SKL har inget att erinra mot förslaget att bestämmelserna om tillsyn i den föreslagna lagen om upphandling av koncessioner ska gälla vid upphandling av avtal om allmän trafik enligt de bestämmelser som föreslås och enligt artikel 5 i Förordningen.

Förbundet har inget att erinra mot förslaget att den myndighet som regeringen bestämmer ska utöva tillsyn över efterlevnaden av Förordningen, utom vad avser artikel 5, eller mot att tillsynsmyndigheten ska få meddela de förelägganden och förbud som behövs för sådan tillsyn och vid behov få förena föreläggandet eller förbudet med vite.

SKL tillstyrker förslaget rörande miljökrav vid upphandling av avtal om allmän trafik enligt Förordningen.

Förbundet har inget att erinra beträffande förslagen rörande tillsyn.

Sveriges Kommuner och Landsting

Anders Henriksson
1:e vice ordförande